

Nótaí an Mhúinteora: Cré a chur i láthair

Gemma Mc Girr

Ábhair Riachtanacha:

Terracotta nó cré nádúrtha

Clár adhmaid nó píosa amháin cairtchláir an duine

Buicéad amháin plaisteach le clúdach dlúth (chun an chré a stóráil)

Scannán cumhdaithe

Is é an terracotta nó an chré nádúrtha is fearr a úsáid chun cré a chur i láthair leanaí. Féadfaidh siad cré a fhiosrú trí na céadfaí agus ba chóir iad a spreagadh chun freagairt do mhothú, do dhreach agus do bholadh na cré. Tugtar liathróid chré do gach leanbh a shuíonn go compórdach ina lámh. Spreag iad chun tuairisc a thabhairt faoin gcaoi a mhothaíonn sé, “tá sé bog, fliuch, mín, cosúil le láib...”

Cad is féidir linn a dhéanamh le cré? Cad a tharlaíonn nuair a phriocaimid, a bhrúimid, a tharraingimid, a fháiscimid, a lúbaimid, a stróicimid, a bhuailimid an chré? Spreag na leanaí chun cur síos a dhéanamh ar an rud a tharlaíonn nuair a bhaineann siad triail as na gníomhaíochtaí sin thuas. Cad a chuireann an cruth atá déanta acu i gcuimhne dóibh? An bhfaca siad a leithéid riamh cheana? An bhféadfaidís ainm a thabhairt dó? An féidir leo an cruth a athrú? Conas?

Iarr ar na leanaí a súile a dhúnadh agus triail a bhaint as na gníomhaíochtaí. Spreag iad chun labhairt faoina bhfuil déanta acu, cur síos a dhéanamh ar a bhfuil déanta acu.

Bain triail as píosaí den chré a stróiceadh as (modh dealaitheach) agus iad a chur ar ais (modh suimiteach) ar chuid eile den liathróid chré. Labhair faoi na cruthanna atá déanta acu.

Trí úsáid a bhaint as na gníomhaíochtaí seo tá féidearthachtaí cré mar mheán don chur in iúl samhlaíoch á fhiosrú ag na leanaí; tá siad ag foghlaim conas a fheidhmíonn cré agus conas is féidir leo í a úsáid chun cruth agus foirm a chur ar na rudaí a shamhlaíonn siad.

Nuair a bhíonn roinnt seisiún ag leanaí ag fiosrú cré le tadhall, féadfaidh siad tosú ag déanamh rudaí as an gcré. Is fearr do leanaí óga cruthanna a tharraingt as an gcré seachas píosaí a ghreamú leo mar nach mbíonn siad ábalta fós ar nithe a ghreamú agus bheadh díomá orthu dá dtitfeadh píosaí as nuair a thriomaíonn an chré. Is féidir ábhair eile a chur i láthair, cipíní líreacáin agus lasáin mar ábhair bhreise tógála, nithe faighte chun uigeacht a chruthú. Féadfaidh na leanaí obair as a samhlaíocht, le carachtair as scéalta, dánta, amhráin, an teilifís. Féadfaidh siad obair lena gcuid eipéireas féin, baill den teaghlach, cairde, peataí.

Aire do chré:

Ba chóir cré den phlaisteachas ceart a stóráil trína fhilleadh go dlúth i málaí plaisteacha agus iad a shéaladh go hiomlán chun nach dtriomódh sí. Ag deireadh gach seisiúin féadfaidh na leanaí a gcuid cré a chur i málaí ceapairí. Má bhíonn an chré triomaithe beagán, úsáid sprae chun í a fhliuchadh, cuir sna málaí ansin í le séala teann. Is féidir í a choinneáil sna buicéid atá séalaithe go dlúth go dtí go mbíonn sí ag teastáil arís.

Dánta chun Méara a Spreagadh chun Obair le Cré

Mo Chréatúr

Rinne mé créatúr
as cré
Cad atá ann
Is deacair a rá.
Tá a mhúineál caol,
Tá a chosa ramhar,
Tá sé cosúil le béar
Nó le hialtóg.

Tá sé cosúil le nathair
Nó le seilmide,
Tá eireaball
beag catach air,
Moing mhothallach,
féasóg shleabhctha
Cluasa fada
agus straois aisteach.

Ceithre adharc atá air,
Súil shleabhctha
Dhá sciathán crochta
(ach ní féidir leis eitilt),
Ní dhéanann sé ach
suí ar mo sheilf -
Smaoinigh air, mise a rinne é
Liom féin!

Jack Prelutsky

Ag Píocadh Srón

Nuair a bhí mé óg
Phiocadh mé mo shrón.
Dúirt mé,
"Tabhair dom ceann acu sin!"

Anois ní maith liom
An ceann a roghnaigh mé;
Ní dhéanfá malartú
Ní dóigh liom?

Colin Mc Naughton

Pat an Cháca, Pat an Cháca

Pat an cháca, Pat an cháca
An Bháicéir,
Bácáil cáca dom
Chomh scioptha agus is féidir.
Cothromaigh é agus priocáil é
Agus cuir B air
Agus cuir san oighean é
Don Leanbh agus mé féin.

Anon

Spota Dubh

Spota dubh
Milseán beag

Sleamhnóir uisce
Craitheoir eireabaill

Ciceálaí cos
Sleamhnóir ina shuí

Séidteoir panta
Snuffálaí Cuilleoige

Léimtheoir ard
Pleisteoir boilge

Catalóg
Chun FROG
A DHÉANAMH ASAM
Libby Houston

Seirindip

Níl Seirindip an seilmide
in ann gluaiseacht go mear
Tá mé ag fanacht uirthi leis na
cianta
Seo chugainn í faoi dheireadh.
Ag spaisteoireacht go mall ar a
boilgín
síos casán an gháirdín.
Bhain mise triail as uair amháin
agus dúradh liom folcadh a ghlacadh

Wendy Cope

Céadchósach

Féadfaidh céadchósach rith le luas lasrach,
Mar gheall ar na cosa ar fad atá aige,
Ach nuair a chrochann sé a stocaí amach le triomú,
Cosnaíonn sé an t-uafás i bpionnaí.

Is maith le céadchósach buataisí Wellington a chaitheamh,
Ach mar gheall ar a chloigeann céadchósach,
Tógann sé an fhad na péirí a shortáil,
Nach mbíonn sé riamh in am don bháisteach.

Tá céad cos ag céadchósach,
Ach tá mé sásta nach bhfuil siad agamsa mar
Nuair a bhíonn ceann scríbe sroichte ag céadchósach
Bíonn a thóin fós sa bhaile.

Julie Holder

An Rógairé i bhFolach

Ceann de na hainmhithe is iontaí
Is ea an Rógairé i bhFolach,
Ach mar go mbíonn sé ar chúl an
chrainn de shíor
Ní féidir é a fháil.

Ennis Rees

Práta, Dhá Phráta

Práta, dhá phráta,
Trí phráta, ceathar,
Cúig phráta, sé phráta,
Seacht bpráta, tuilleadh!

Anon

Mo Dheirfiúr Laura

Tá mo dheirfiúr Laura níos mo ná
mise
Agus crochann sí mé go héasca.
Níl mé in ann í a chrochadh, thriail
mé go minic;
Caitheann go bhfuil rud éigin trom
taobh istigh di.

Spike Milligan

Humptaí Dumptaí

Bhí Humptaí Dumptaí
ag suí ar an mballa,
Thit Humptaí Dumptaí
Anuas ar an talamh.
Marcshlua an rí
Cé gur mór é a neart
Ní chuirfeadh siad Humptaí
Ar ais mar ba cheart.

gan ainm

An Sleamhainín

Shnámh an Sleamhainín amach as
an bhfarraige
B'fhéidir go mbéarfadh sé ar an
dream eile, ach ní bhéarfadh sé
ormsa.
M'anam nach mbéarfadh tú ormsa
a Shleamhainín;
B'fhéidir go mbéarfá ar an dream
eile, ach ní.....

Shel Silverstein

Toirtís darbh ainm Seosamh

Bhí toirtís ann tráth
Darbh ainm Seosamh
A shiúil
Go han mhall.
Stopfadh sé ar feadh seachtaine,
Bhreathnódh sé thart,
Ag féachaint mórthimpeall,
Ansin neamhchosúil le hurchar,
D'imeodh sé arís.

Michael Palin